

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

29. An Concionatores quotidiani tempore Quadragesimæ excusentur à recitatione Horarum Canoniarum? Et quid est dicendum de illo, qui habet actionem continuam Justitiæ? Officium docendi publicè, & de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

437. n. 3. sequentes sententiam P. Suarez quam Caramuel reprobat, nullatenus putant suscipiendum esse Clerico ad horas recitandas obstricto huiusmodi officium, cui ordinariè annexa sit talis occupatio, quæ lectionem horarum excludat, nisi specialis ratio charitatis aliud suadeat, vnde huiusmodi vel officium relinquendum, vel beneficium resignandum, vel dispensatio petenda; cum autem voluntariè tale officium susceperit recitando non excusabitur. Aliud esset, si occupationes officij suscepti recitationem horarum impediens rarius & ex improviso occurrant, quia tunc propter necessitatem iure liberari à recitando poterit. Ita Bonartius; & hoc vltimum sicut & alios casus adductos à Caramuel de oppositio- ne ad Cathedram de Confessarijs, &c. concedit etiam Castus Palau *tom. 1. tr. 1. disp. 2. punct. 6. n. 2.* cum alijs, quia sunt necessitates repentinae, & quæ non sapienter occurrere solent.

6. Nota Lector quod in tui gratiam inferius multas opiniones supradicti Caramuelis adducam, quia eius Codex non ita facile inuenitur, & licet aliquando suis opinionibus non adhaeream, semper tamen illum honoris causa nominatum esse volo, est enim vir doctissimus & acutissimi ingenij, & vt alias dixi non solum Scholasticæ, Moralis Theologiæ, sed etiam politioris literaturæ peritissimus, & vti nam amicissimus vir alios felices ingenij sui fecerit in lucem pariat.

RESOL. XXIX.

An Concionatores quotidiani tempore Quadragesimæ excusentur à recitatione Horarum Canonica- rum?

Et quid est dicendum de illo, qui habet affectionem continuam infirmis; Officium docendi publice & de Doctore, qui in concursu Cathedrae habiturus est publicam lectionem; vel de eo, qui subuenit proximo aegrotanti; aut patienti grauem dolorem; & de illo, qui tota die occupatus est in sedando populi tumultu; vel in componendis grauibz inimicitijs?

Et an pro his, & alijs similibus casibus possit omitti præceptum audiendi Sacrum?

Et in omnibus supradictis casibus, sicut in eis à peccato recitandi Horas Canonicas necessitas excusat, sic etiam ab obligatione restituendi fructus, & secus tamen quoad distributiones?

Et quid de Confessario audiente confessiones per totum diem?

Et quid, si dictus Confessarius sit regularis an excusetur ab obligatione recitandi Officium?

Et inferitur, an concionator excusetur à ieiunio, si tantum ter in septimana concionetur; imò excusetur à ieiunio precedentis diei, si intra annum prædicet, & etiam si concionetur propter stipendium? Ex p. 10. tr. 11. & Milc. 1. Rel. 32.

Sup. omni doctrina hu- ius Ref. lege Resol. præcedente per totam & in tom. 8. tr. 1. & Resol. 30. §. Circa ve- ro.

§. 1. **D**E hoc casu hinc Romæ interrogatus ab egregio Concionatore, negative respon- di. Sed nouissime inuenio Bordonum affirmatiuæ sententiæ adhaerere, in *Consilijs regular. tom. 2. ref. 70. quest. 6. num. 18.* vbi sic ait: Concionator quotidianus: meo iudicio, videtur excusandus à recitatione diuini Officij: nisi esset tam felicis memoriæ, vt facili negotio modicum tempus insumeret in ediscendis Concionibus. Ratio est, quia commune bonum præfertur priuato. Ita ille. Verum ego non discedo à sententiâ negatiua, quam tuetur Suarez, in *Relig. tom. 2. lib. 2. cap. 28. num. 33.* Filiucius, *tom. 2. tractat. 23. capite 9. num. 248.* & alij quos

citatur, & sequitur Petrus de Hor. Canon. cap. 12. *causa 3. dub. 1. num. 5.* vbi ita asserit: Quærens an si necessitas actionis iuxta non sit repentina, sed continua, excuset; vt si actio docendi publice, concionandi, vel audiendi Confessiones, ad quas quis ex iustitia obligaretur, frequenter recitationem diuini Officij impeditet? Respondeo negative. Ratio est, quia tunc signum esset, illud exercitium non esse accomodatam tali Clerico, Religioso, aut Beneficiario: & ideo qui voluntarie illud susceperet vel susceptum retineret, non posset excusari: quia non necessitate, sed voluntate impeditur: nam licet Officium docendi, concionandi, & audiendi Confessiones, non sit alienum à Sacerdote, vel Religioso: si tamen propter incapacitatem persona non possit Officium recitare, vt illi muneris satisfaciatur; peccaret mortaliter, illud voluntarie suscipiendo. In hoc conueniunt omnes Doctores qui dicunt repentina occupationem excusare; quia cum rara sit, tunc est vera necessitas; & ideo præceptum humanum affirmatiuum non obligat cum tanto rigore, quin per epicheiam exculationem admittat: sicut per similem causam potest omitti præceptum audiendi Sacrum. Hæc Petrus; cui adde Garciam in *Summa Theol. mor. tract. 2. diff. 7. dub. 2. num. 15.* & 16. Itaque sententiam Bordonum non admitto, nisi in aliqua repentina necessitate concionandi, vt recte obseruat Raphael de la Torre in *22. Diu. Thomæ tom. 1. Contro. 7. de Hor. Can. n. 9.* in aliquo v.g. die Festo, vel in obitu alicuius Principis, &c. Vnde ex his excusari possunt. Primò, scholasticus, qui per integrum diem publicam disputationem habere vult, & simul non potest Officium recitare. Secundò, Doctor, qui in concursu cathedrae habiturus est publicam prælectionem, & non potest simul dicere Horas Canonicas. Tertio, is, qui, vt subueniat proximo aegrotanti, vel patienti grauem dolorem, omittit Officium diuinum. Item si toto die occupatus fuit in sedando populi tumultu, in componendis grauibz inimicitijs; vel si illa occupatus sit circa infirmos, vel audiendis confessionibus per totum diem, vt non superfit tempus recitandi. Sanchez in *Concilijs, part. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 2.* Attamen existimo ratio occurrere huiusmodi occupationem, quæ excuset à recitatione; eo quod diuinum Officium potest anticipari, vel postponi. Villalobos, *part. 1. tract. 24. diff. 16. num. 11.* Vide de his omnibus etiam Torre, *vbi supra*; Escobar, *tract. de Horis Canonis, quest. 6. num. 14.* & Trullench *tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 28. num. 2.* Ratio verò supradictorum est, quia opus minus omitti debet pro maioribus, opera enim prædicta, & eis familia, maiora sunt, magisque urgent, quam recitatio diuini Officij, quæ pro charitate instituta fuit, & non debet contra charitatem militare. Nota tamen, quod in omnibus supradictis casibus, sicut in eis necessitas à peccato excusat; sic etiam ab obligatione restituendi fructus. Diuersum tamè est quoad distributiones quotidianas, quia iure ita dispositum est fauore diuinorum Officiorum persoluendorum publice in Choro; quo plurimum Ecclesia, & Religio honorantur; sic intelligi debet Textus in *c. vn. de Clerico non resident.* Ita Doctores citati.

2. Nota etiam hinc Bordonum loco citato, loquentem de Confessario, hæc asserere. Confessarij, maxime Regularum, qui voluntarie, & ex charitate operantur, nescio qua ratione excusari ab onerere standi diuinum Officium, nam ad hoc tenentur ex debito, ad audiendas autem confessiones nequaquam, sed eius ministerium est voluntarium. Præterquam quod Sacramentum Pœnitentiæ de die tantum administratur, & de nocte id munus spirituale exercere non

non expedit: ergo in nocte adest tempus sufficiens
divinum Officium recitandi. Neque mihi dicas, Con-
fessio concedi debet aliqua temporis mora ad re-
creandum animi vires; nam nulla obligatio illum
constringit ad continuandum tota die in hoc Mini-
strio; & si habet horas reficiendi corpus opportu-
nas; quare & illas invenire non debet ad recrean-
dam animam recitatione divini Officij; Ita sentire
videntur, qui dicunt, Confessarium summo mane
ingere debere ad recitandum Horas Canonicas,
quando praevidet tota sequenti die in confessionibus
mensuris se detinendum esse. Ita Bordonus. Sed
rectius, quomodo antea fuerit tam liberalis erga
Concionatores. Sed si forsitan aliqui superius dicta
agruulerunt; gaudent de his, quae breuiter sum-
mo Dico igitur, Concionatores excusari à ieiunio
in Quadragesima, etiam si tantum more Hispanico
ter in septimana concionentur; imo puto, excusari
à ieiunio praecedentis diei, si intra annum praedi-
cant. Ita Martinus de San Iuan in *monitis Confessio-
num* tom. 1. lib. 2. de *ieiunio*, tract. 12. n. 14. & Trul-
lenchi in *Dualos*, tom. 1. lib. 3. cap. 3. dub. 7. num. 15.
Quod etiam procedit, si concionarentur propter sti-
pendium.

RESOL. XXX.

*Vnus Monachus fugiuntur teneatur recitare Offi-
cium Diuinum.
Eadem sententia est etiam quoad Monachum cie-
lum à Monasterio ad tempus, vel in perpetuum.
Ex p. 2. tr. 12. Ref. 18.*

Communiter affirmatiue respondent. Ita
Malderus, Suarez, Filiucius & alij apud
Bonac ubi infra; quibus adde Layman in *Theol.*
tom. 1. lib. 4. tract. 1. cap. 4. num. 2. Villalobos in *sum.*
tom. 1. tract. 24. dub. 9.

2. Sed contrariam sententiam docet Martinus
Bonacina tract. de *Horis Canon.* diffut. 1. q. 2. punct. 2.
num. 6. hanc sententiam extendit etiam quoad Mo-
nachum eieclum à Monasterio ad tempus, vel in
perpetuum. Et ratio est secundum illum, quia Mo-
nachus in his casibus constituitur in statu, in quo
non est consuetudo recitandi diuinum Officium, &
quomodo redire possit ad Monasterium, tamen de-
mit esse Monachus, vel saltem non est in statu, in
quo ex consuetudine obligetur ad Horas Canonicas;
licet in praxi contrariam sententiam putet esse con-
suetudinem.

3. Nec valet dicere, quod si esset vera talis sen-
tentia, Monachus reportaret commodum ex suo de-
licto, nam tale commodum Monachus reportaret
non per se, & directe, sed per accidens: quia est
in statu, vbi consuetudo non obligat ad preces.
Ergo, &c.

RESOL. XXXI.

*Vnus Clericus, vel Religiosus damnatus ad tritremes,
teneatur dicere Horas Canonicas?
Et an hoc etiam intelligendum sit de Clericis suspen-
sis, interdictis, & excommunicatis? Ex p. 2. tr. 12.
Refol. 40.*

Prima opinio affirmatiua est. Ita Laym.
in *Theolog. mor.* lib. 4. tractat. 1. cap. 4.
num. 2. Gavant. in *comment. ad Rub. Miss. tom. 2.*
lib. 1. cap. 4. num. 16. Ioan. Azorius var. 1. lib. 10.
Tom. III.

capit. 5. *question. 9.* quam opinionem Rodriguez
ubi infra, tribuit Syluestro *verb. hora, questio. 9.*
sed immerito, nam ibi nihil dicit. Probat hanc sen-
tentiam Azotius à simili. Nam, vt bene vt notat Na-
uarr. *capit. 7. numer. 17.* Syluest. *versic. hora, que-
stion. 3.* & alij communiter Clerici suspensi, inter-
dicti, & excommunicati teneatur persolvere Offi-
cium diuinum. Ergo, ait Azotius, idem ius erit in
eo, qui per sententiam iudicis fuerit ad tritremes dam-
natus, aut à Turcis captus, in tritremes coniectus, &
remigandi ministerio adductus.

2. Secunda opinio est Emmanuëlis Rodrig. in
sum. tom. 3. capit. 194. conclus. 15. numer. 15. vbi
asserit. *El ordenado de orden sacro hechado à gale-
ras, segun Syluestro* *verf. hora, questio. 9. ubi-
gacion tiene de rezar el Oficio diuino, lo qual entien-
do, que sera verdad, quando conuadamentee puda re-
zar, porque si no pudiese comodamente rezar, la
Iglesia, que es su madre, no lo quierera asfugir en tan
miserable estado.*

3. Sed mihi placet tertia opinio negatiua, quam
docet Homob. de *exam. Ecclef. parti. 1. tractat. 4.*
capit. 4. questio. 32. Sotus de *inst. lib. 10. questio. 5.*
articul. 3. Sanchez de *matrimon. lib. 8. disputat. 8.*
num. 11. & Leonardus Lessius de *inst. lib. 2. cap. 37.*
dub. 9. numer. 45. Nam, vt ait ille, vsus est in con-
trarium, tum quia satis habent afflictionis, dum vi
in illo supplicio detinentur: tum quia animus raro
talibus ad obsequendum est paratus: & etiam quia
id cederet in dedecus ordinis Ecclesiastici, si in illa
hominum colluue ostenderent suum statum, quae
quidem omnia non militant in Clericis suspen-
sis, interdictis & excommunicatis. Vnde pater res-
ponso ad argumentum Azotij; est enim dispar ratio,
inter Clericos damnatos ad tritremes, & sus-
pensos & excommunicatos. Dicendum est igitur,
dictos remigantes absolute non teneri ad recitandum
Officium diuinum.

RESOL. XXXII.

*An surdus teneatur recitare Horas Canonicas?
Et si simul fuerit captus oculis, & auribus, an tunc
neque cum socio, neque secum solus quidquam di-
cere teneatur, nisi quod memoria nouit, si quidem
illud fuerit maior pars diuini Officij? Ex p. 5. tr. 6.
Ref. 15.*

Respondeo nulla ratione eximi à recitando,
cum per se legere possit. An verò surdus
se ipsum audiat legentem, necne, nihil refert, cum
facile percipere possit quid dicat; & ad illud mentem
aduertere. Quod si legitime impediatur, quominus
per se solus recitet, tunc quoque immunis erit à re-
citatione cum socio, quia illum audire vel omnino
non potest, vel certe non nisi voce stentorea claman-
tem, ad quem modum, nec socius, nec ipse compen-
dendus est, quod si simul fuerit captus oculis & auri-
bus, tunc neque cum socio, neque secum solus quid-
quam dicere tenebitur, nisi quod memoria nouit; si
quidem illud fuerit maior pars diuini Officij, iuxta ea,
quae inferius dicentur & ita docet Oliuerius Bonar-
tius de *horis Canonicis* lib. 2. c. 38. n. 21. qui citat Suar.

Sup. hoc in
Ref. seq. 6. tr.
& in tom. 7.
tr. 1. Ref. 7.
§. 9. per to-
tum.

Sup. hoc,
quod me-
moriam nouit
infra in Ref.
34. cursum à
lin. 7. sed le-
ge eam per
totam, &
alias eius
anno;

RESOL. XXXIII.

*An Canonicus surdus, vel Religiosus surdaster
assistens choro, & cum aliis Diuinum Officium
recitans satisfariat suae obligationi, etiam si*
O o 3